

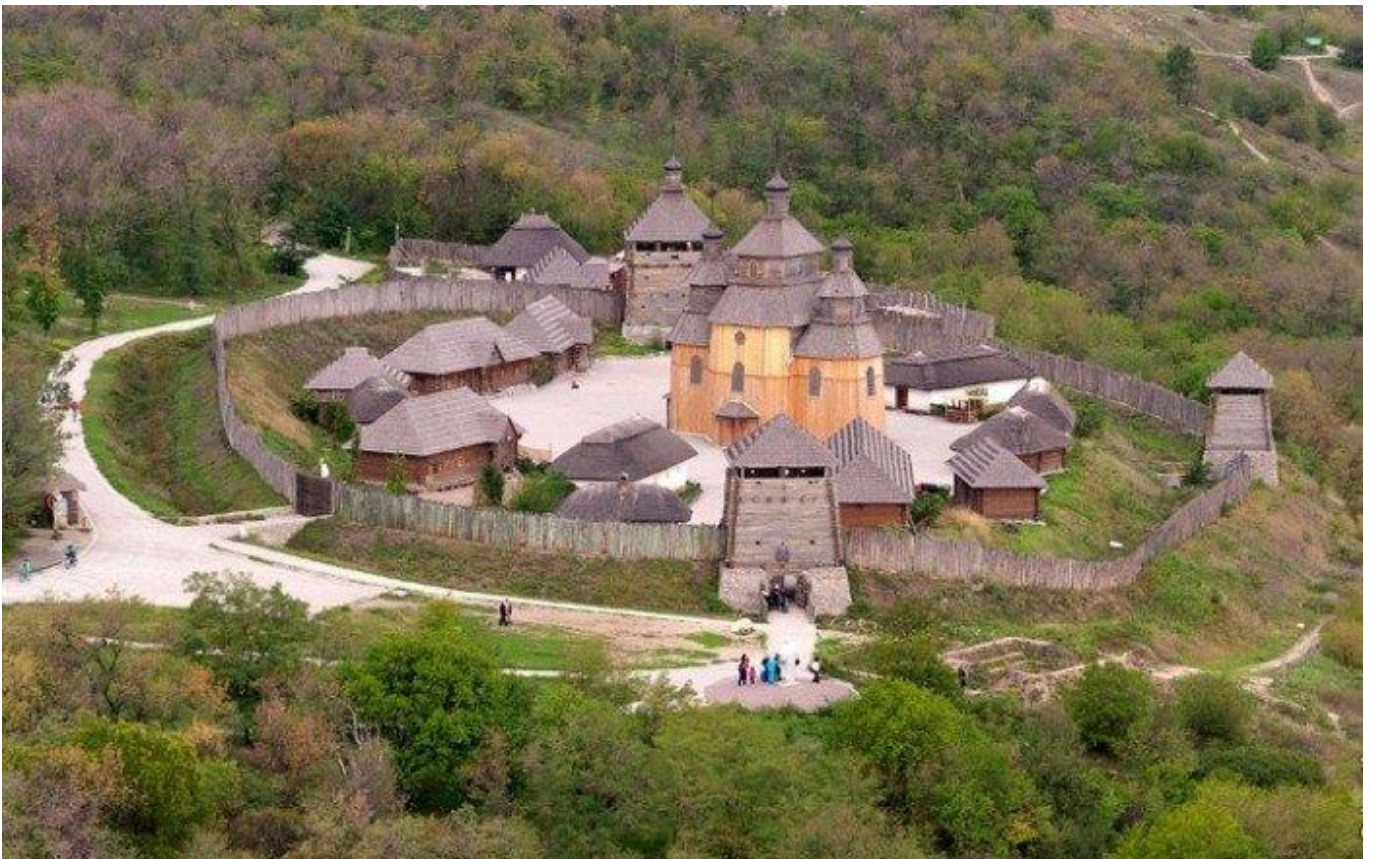


ЗАПОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА  
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ  
ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ВІДДІЛ ОСВІТИ ДНІПРОВСЬКОГО РАЙОНУ  
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД (ясла-садок) № 286 «Полунична галявина»  
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ  
(ДНЗ № 286)

вул. Професора Толока, 17-А, м. Запоріжжя, 69096, тел.: (061) 286-27-06, Код ЄДРПОУ 26532243  
E-mail: [dnz-286@ukr.net](mailto:dnz-286@ukr.net), web-сайт: <https://dnz286.jimdo.com>

---

# Педагогічна розробка проєкту з дітьми старшого дошкільного віку "Стежками Запорізької січі"



Виконавець: Палець Юлія Миколаївна  
вихователь-методист ДНЗ(ясла-садок) № 286  
"Полунична галявина"

м. Запоріжжя  
2022

## **Актуальність проєкту:**

Одним із головних завдань сучасного закладу дошкільної освіти є: виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля, збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини.

Розбудова незалежної України дала поштовх для відродження козацьких традицій. Знання свого родоводу, історії свого народу – компонент цивілізації, який і робить людину власне людиною. Тому аспект елементів козацької педагогіки відіграє важливу роль у вихованні дошкільників. Особливо важливим є ознайомлення з козацькими виховними традиціями, прищеплення козацької духовності, козацької енергії, бажання бути здоровими, розумними, цілеспрямованими. Козацькі виховні традиції і звичаї є порятунком для сучасного молодого покоління, а козацький дух не втрачає сили, енергії, цілеспрямованості.

Виховання дитини XXI століття – це процес, який ґрунтується на реаліях, в яких перебуває нині українське суспільство. У Конституції України, Національній доктрині розвитку освіти України, Законі України «Про освіту», «Базовому компоненті дошкільної освіти» та інших державних нормативно-правових документах як стратегічні визначаються завдання виховання в особистості любові до Батьківщини, усвідомлення нею свого громадянського обов'язку на основі національних і загальнолюдських духовних цінностей, утвердження якостей громадянина – патріота України як світоглядного чинника.

Історичні умови буття українського народу породили самобутній феномен – козацтво. Воно втілювало і продовжує втілювати в собі фізичне і духовне здоров'я нації, інтелектуальну силу, життєздатність, оптимізм і енергію. Це об'єднана, згуртована, ідейно і духовно зцементована, суворо дисциплінована національна сила. Відродження козацьких традицій є надзвичайно потрібною і важливою справою. Сьогодні нам належить продовжити велику місію козацтва. Козаки знову мають стати захисниками честі й гідності України, її традицій, її культури. Загальновідомо, що поглиблення і примноження козацьких традицій в сучасних

умовах сприятиме нарощенню зусиль державотворчого спрямування, піднесення духовності як кожної особистості зокрема, так і суспільства в цілому.

Справжнім феноменом патріотизму в історії України стало Запорозьке козацтво. Воно глибоко і різнопланово вплинуло на історичну долю українського народу, на формування національної самосвідомості. Епоха козацтва створила багатогранну, глибоку духовність – козацьку педагогіку, що стала гордістю і окрасою української національної культури.

Отже, здійснення патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку крізь призму козацької педагогіки значно активізує розвиток національної самоповаги, ідеї збереження та розвитку традицій національного відродження. Це наше невичерпне джерело енергії, сили духу, які через національне виховання можуть передаватися кожній дитині.

Зміст проєкту об'єднується навколо трьох напрямів: робота з дітьми, педагогами та батьками. Педагогам надається право самостійно визначити місце в режимі дня для проведення запропонованих заходів.

**Мета проєкту:** ознайомити дітей з історією козацтва, зацікавити їх козацькими традиціями; формувати в дітей усвідомлення своєї національної й етнічної приналежності та громадянства; виховувати бажання вивчати історію рідного краю.

**Завдання проєкту:**

- закріплювати та розширювати знання дітей про Україну, духовні цінності й культурні надбання українського народу;
- активізувати пізнавальні інтереси дітей, спонукати їх цікавитися минулим та сьогоденням України, видатними співвітчизниками;
- розвивати мислення, вміння досліджувати, уяву, доказове та зв'язне мовлення, пам'ять, увагу, дрібну моторику, критичне мислення, навички вільного спілкування;
- формувати базові якості особистості: активну громадянську позицію, самостійність, працелюбність, розсудливість, справедливість, відповідальність;
- формувати соціально-моральну, комунікативно-мовленнєву компетентності;
- прищеплювати почуття гордості за свою Україну, за свій народ, за свою мову;
- виховувати любов до рідної землі, до її історичного минулого.

**Учасники проєкту:**

- педагоги дошкільного закладу;
- вихованці старшого дошкільного віку;
- батьки вихованців.

**Характеристика типу проєкту:**

- за метою проєктної діяльності – дослідницько-пошуковий;
- за кількістю учасників - колективний;
- за тривалістю – середньотривалий (10 днів).

**Очікувані результати:**

- підвищення педагогічної майстерності педагогів;
- набуття дітьми інтересу до історії рідного краю, життя козаків, їх традицій;
- активізація співпраці педагогів з батьками.

**Термін реалізації:** 2 тижні (термін реалізації кожного етапу та його насиченість педагог визначає відповідно до вікових та індивідуальних можливостей дітей).

## План реалізації проєкту «Стежками Запорізької січі» МОТИВАЦІЙНИЙ ЕТАП (1-2 день)

**Мета:** створити умови та мотивацію для зацікавленості та засвоєння дітьми інформації про історію козацтва, козацькі традиції. Стимулювати творчу діяльність педагогів та участь батьків у проєкті.

Назва заходу	Мета заходу
<b>Бесіди</b> «Звідки взялися козаки – запорожці» «Січ Запорізька та запорожці»	Дати знання дітям про минуле українського народу: про історичні події, пов'язані зі створенням Запорізької Січі.
<b>Розгляд сюжетної картини</b> «Козацька слава» (бесіда за її змістом)	Знайомити дітей із виникненням на українських землях козацтва і Запорізької Січі.
<b>Перегляд відеороликів</b> «Запорізькі козаки», «Дітям про козаків», «До музею козацтва на Хортиці»	Викликати захоплення життям козаків, бажання милуватися краєвидами.
<b>Ігрова діяльність</b> <b>Дидактичні ігри</b> «Що повинен вміти козак»  «Уважний козак»	Вчити дітей називати дії, пов'язані з діяльністю козаків. Вчити дітей знаходити зайві предмети козацької

<b>Рухливі ігри</b> «Захисники фортеці» «Зміна варті» (Переправа) «Наноси води» «Козаки і коні»	тематики.  Закріплювати вміння дітей працювати в командах, виховувати почуття єдності, витримки, розвивати спритність, швидкість.
<b>Читання та обговорення творів</b> Легенди про козаків Оповідання «Січ» Є. Гуменко Оповідання «Неприступна фортеця» Є. Гуменко Вірш Я. Яковенко «Гей, козаче – козаченько» Вірш П. Ребра «Козацька молитва»	Учити емоційно сприймати твори, виявляти пізнавальну активність.
<b>Робота з батьками</b> Надання інформації щодо реалізації проєкту	Зацікавити батьків, залучити до співпраці.
<b>Результативність</b>	Педагоги використали сучасні методи роботи. Діти емоційно налаштовані на подальше пізнання та допитливість щодо історії козацтва. Батьки виявили зацікавленість до теми та змісту проєкту.

### ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЕТАП (3-5 день)

**Мета:** збагачувати знання дітей про історію українського козацтва, сприяти вихованню національної свідомості; розвивати інтелектуальні та фізичні здібності; формувати у дітей морально-психологічні якості (дисциплінованість, наполегливість, рішучість), навички працювати у колективі, виховувати почуття гордості за Україну. Розвивати спостережливість, мислення, мовлення, пізнавальні та творчі здібності дошкільників. Вироблення педагогами інтегрованого підходу до освіти дітей. Активізація взаємодії з батьками.

Назва заходу	Мета заходу
<b>Бесіди</b> «Цікаві факти про козаків» «Козацьке житло» «Розпорядок дня на Січі: складання розпорядку дня юного козака»	Розширювати знання про запорізьких козаків. Ознайомити з побутом, укладом життя, вірою та традиціями козаків. Розвивати інтерес до історичного минулого України. Виховувати почуття національної самосвідомості.
<b>Прослуховування козацьких пісень</b>	Дати дітям поняття про козацькі пісні; розвивати навички активного сприймання музичного твору; виховувати інтерес до вивчення історичних пісень як частини героїчного епосу народу. Виховувати інтерес до історичного минулого.
<b>Музичне заняття «Веселий гопачок»</b> <b>Презентація «Український гопак»</b>	Формувати елементарне уявлення дітей про Україну, її народ, українські народні звичаї та

	традиції, пробуджувати пізнавальний інтерес до них, дати уявлення про походження українського народного танцю «Гопак»; виховувати бажання пишатись українською мовою, піснями, танцями, розширювати знання дітей про характерні якості вдачі, культуру та моральні цінності нашого народу, розвивати увагу та логічне мислення.
<b>Читання та обговорення творів</b> Вірш Я. Яковенко «Про козаків» Оповідання П. Шкурата «Запорізькі підводні човни» Казки О. Паламарчук «Козацький рід» Казки «Козацькі вуса» Вивчення козацької лічилки «Сітка-вітка...» Вірш М. Пригара «Гей, козаче, козаченько»	Учити емоційно сприймати твори, виявляти пізнавальну активність.
<b>Перегляд мультфільму</b> «Як козаки...»	Познайомити дітей з надбаннями української мультиплікації; сформуванню уявлення про механізм створення анімаційних фільмів; прилучати дітей до національної культури; сприяти патріотичному вихованню; розвивати фантазію, образне мислення дітей; виховувати любов до рідного краю.
<b>Міні-заняття</b> «Уявна подорож на Запорізьку Січ» «Ми роду козацького діти»	Продовжувати знайомити дітей із славною сторінкою історії України – о. Хортицею та історико-культурним комплексом Запорізька Січ, дати знання про те, хто такі козаки, де жили, як одягалися та харчувалися, виховувати любов до Батьківщини, бажання завжди стати на її захист, повагу до історичного минулого нашого народу.
<b>Розглядання картин</b> Розгляд енциклопедії «Гетьмани України» Розгляд ілюстрації «Козацькі «чайки»» Розгляд ілюстрацій «Козацькому роду нема переводу» (видатні козаки)	Формувати у дітей здібності художнього бачення картини.
<b>Ігрова діяльність</b> <b>Дидактичні ігри</b> «Збери козака в похід»  «Збери обід для козака»  «Одягни козака»  «Так чи ні» ( з кубиками LEGO )	Вчити дітей читати знайомі слова, збагатити мову дітей словами назвами одягу, зброї, речей козаків. Закріпити знання дітей про козацькі страви, розвивати кмітливість, окомір, координацію рук. Закріпити знання дітей про козацький одяг, збагатити мову дітей словами назвами одягу, речей козаків. Поглибити та закріпити знання дітей про українських козаків, умови їхнього життя,

<p>«Кореспондент» (про життя козаків)</p> <p><b>Рухливі ігри</b>          «Упряж вибирай, коня запрягай»          «Влуч у ціль»          «Мисливці»          «Донесення»          «Склади вогнище»          «Побудуй укріплення»</p>	<p>побуту ...          Дати можливість кожному гравцю висловлювати думку, швидко, по черзі, відповідаючи на запитання.</p> <p>Закріплювати вміння дітей працювати в командах, виховувати почуття єдності, витримки, розвивати спритність, швидкість.</p>
<p><b>Робота з батьками</b></p>	<p>Участь батьків у спільній з дітьми пізнавальній діяльності.</p>
<p><b>Результативність</b></p>	<p>Педагоги розробили різні заходи взаємодії з дітьми за всіма освітніми напрямками Базового компонента, виявили творчий підхід.          У дітей збагатились знання, підвищилась зацікавленість до спільної комунікативної та пізнавальної діяльності.          Батьки долучились до збору цікавих фактів та донесення їх до дітей.</p>

### РЕПРОДУКТИВНИЙ ЕТАП (6-8 день)

**Мета:** розширити знання дітей про Запорозьке козацтво, особливості життя і боротьби запорозьких козаків, вправляти дітей в умінні використовувати набуті знання про історію України в практичній діяльності, розвивати уміння реалізовувати власні задуми в самостійній художній діяльності, виховувати бажання демонструвати свої знання та досягнення. Збагатити досвід самореалізації педагогів. Залучити батьків до спільної творчої діяльності.

Назва заходу	Мета заходу
<p><b>Бесіда-роздум</b>          «Чи схожий я на козака?»</p>	<p>Збагачувати словник дітей відповідно до теми; виховувати почуття гордості та пошани до народних оборонців рідної сторони, викликати бажання бути захисником Батьківщини.</p>
<p><b>Вивчення та обговорення приказок</b> про козаків з використанням мнемосмужок.</p> <p><b>Відгадування загадок</b></p>	<p>Вчити дітей розповідати приказки та прислів'я про козаків за допомогою мнемосмужок; розвивати мислення, мовлення, уважність, пам'ять; виховувати спостережливість, активність.</p> <p>Удосконалювати уміння дітей відгадувати загадки; закріпити знання дітей про українських козаків.</p>
<p><b>Читання та обговорення творів</b>          Вірш М. Петренка «Козацький човен»          Вивчення вірша напам'ять «Запорізький козак» Й. Струцюка</p>	<p>Учити емоційно сприймати твори, виявляти пізнавальну активність, розвивати пам'ять та виконавські уміння.</p>

<b>Дослід</b> «Підводний човен»	Дати дітям уявлення про те, як козаки пересувались під водою.
<b>Настільна гра</b> «Подорож козака» (гра-ходилка)	Вчити дітей першим потрапити в клітинку поля «фініш», зібравши на шляху 7 кольорових кубиків в заданому порядку. Для досягнення мети необхідно продумати власну стратегію, правильно користуватися спеціальними полями на дошці, займати клітини інших гравців.
<b>Виготовлення отаманської булави</b> (пап'є-маше)	Сприяти розвитку дрібної моторики рук, уваги, формуванню терпіння, акуратності в процесі виготовлення поробки, підтримці інтересу до українських традицій, виховувати бажання робити поробки своїми руками для близьких людей.
<b>Виготовлення ляльки-дергунчика</b> «Козак-молодець»  <b>Гра-інсценування з ляльками-дергунчиками</b> «Козаки» (оборона фортеці, козацькі розваги, розвідка, інсценізація віршів і т.п.)	Вчити дітей працювати по шаблону при виготовленні іграшки – саморобки із картону, з'єднувати рухомі деталі; розвивати вміння оформлювати іграшки – саморобки, збагачувати словниковий запас дітей новими поняттями (лялька – дергунчик); розвивати мілку моторику пальців, самостійність у роботі, фантазію; виховувати зацікавленість народною іграшкою, повагу до історичного минулого нашого народу.
<b>Розмальовки</b> «Як козаки...»	Вчити дітей підбирати кольорову гаму, запам'ятовувати форми, як правильно намалювати той або інший предмет або персонаж.
<b>Малювання</b> «Прапор запорізьких козаків»	Вчити дітей створювати виразний образ прапора запорізьких козаків, використовувати в роботі потрібні кольори, виховувати любов до своєї країни, розвивати уяву, вміння користуватися кольором.
<b>Робота з батьками</b> Залучення батьків до збору необхідних матеріалів для реалізації заходів проекту	Участь батьків у спільній з дітьми творчій діяльності.
<b>Результативність</b>	Педагоги створили освітні умови для творчої самореалізації кожної дитини. У дітей підвищились знання щодо історії запорізького козацтва, сформувалась здатність вільно та креативно використовувати уміння та досвід у розумових та перетворювальних діях. Підвищилась готовність батьків до здійснення творчих заходів та акцій.

### УЗАГАЛЬНЮЮЧИЙ, ТВОРЧИЙ ЕТАП (9-10 день)

**Мета:** узагальнити знання дітей про козаків, їх життя, традиції та уподобання, розвивати допитливість, формувати бажання дізнаватися про історичне минуле своєї Батьківщини, виховувати повагу до людей, що боролися за свободу українського



народу. Підвищити професійну майстерність педагогів. Залучити батьків до активної взаємодії з дітьми та педагогами.

Назва заходу	Мета заходу
<b>Виготовлення макету Запорізької Січі з підручних матеріалів</b>	Вчити дітей виготовляти поробки з природного та підручних матеріалів, розвивати увагу, спостережливість, фантазію, образне мислення; виховувати любов і бережне ставлення до природи, повагу до праці, бережливе та економне ставлення до матеріалу.
<b>Інтерактивна гра</b> «Збери козака в похід» «Одягни козака»	Розвивати увагу, кмітливість; виховувати бажання до пізнання.
<b>Підсумкове заняття</b> «Козацькому роду нема переводу»	Систематизувати знання дітей про Україну як Батьківщину, закріпити знання дітей про життя козаків, їх звичаї, устрій, сприяти розвитку пізнавального інтересу, мислення, мовлення; виховувати повагу до минулого свого народу, його надбань.
<b>Спортивно-музична розвага</b> «Козацькі розваги»	Виховувати у дітей шанобливе ставлення до козаків, спонукати до наслідування їх кращих рис характеру: добродушності, безкорисливості, товарищескості, бажання завжди прийти на допомогу; викликати бажання брати участь в іграх – естафетах і перемагати в них, уболівати за друзів; виховувати потяг до зростання здоровими та спритними; розвивати швидку реакцію на сигнал, спритність, швидкість, сміливість, обережність; виховувати любов до рідного краю, свого народу.
<b>Робота з батьками</b> Анкетування батьків Фото-виставка заходів проєкту	Аналіз ефективності впровадження проєкту. Звіт щодо реалізації проєкту.
<b>Результативність</b>	Підготовка мультимедійної презентації проєкту. Використання матеріалів проєкту в роботі з дітьми іншими педагогами ДНЗ. Збалансованість набутих знань, умінь і навичок. Отримання дітьми досвіду вольової поведінки в умовах позитивної конкурентної взаємодії. Підтримка ініціатив, ідей та бажань вихованців в різних видах діяльності. Підвищення інтересу батьків до освітньої діяльності дошкільного закладу.

### Література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 33 від 12.01.2021 «Про затвердження Базового

компоненту дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція».

2. //Джміль № 4, 2015 — «Славні козаки».

3. Кір'янова, Л. Дошкільникам приклади козацтва / Л. Кір'янова // Освіта . – 2009. – №37-38(19-26 серпня). – С. 5.

4. Комплексна освітня програма «Стежинки у Всесвіт» / автор. колектив; наук. керівник К.Л. Крутій. - Запоріжжя: ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2020. Рекомендовано МОН України (лист 22.1/12-Г-801 від 02.10.2020).

5. Костянтинова О., Харитонович О. «Я — Українець», або Ідеї козацької педагогіки в дії // вихователь-методист дошкільного закладу №8, 2015р.

6. Мудрість козацької доби: конспект уроків // Розкажіть онуку. – 2008. – №4. – С. 34-43.

7. Починок, Л. Фізкультура з козацькими забавами та туристичними елементами/ Л. Починок // Дошкільне вихов. – 2010. – №8. – С. 26-28 .

8. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / Каплуновська О.М., Кичата І.І., Палець Ю.М.; за науковою редакцією Рейпольської О.Д. – Тернопіль: Мандрівець. Лист ІМЗО від 25.03.2016 р. № 2.1/12-Г-85.

9. Цікавинки козацького життя // Позакл. час. – 2010. – №9. – С.118-120; 122-131.

10. <https://vseosvita.ua/library/kartoteka-kozackih-igor-dla-ditej-starsogo-doskilnogo-liku-kozacki-igri-dla-doskilnat-436551.html> - Козацькі ігри.

11. <https://naurok.com.ua/proekt-kozacka-derzhava-25605.html>

12. <https://vseosvita.ua/library/konspekt-zanatta-zaporizka-sic-380739.html>

## **Відео**

<https://www.youtube.com/watch?v=NsidAJbjcT8> - Дітям про козаків, автор Полівода О.М.

<https://www.youtube.com/watch?v=RSBxHX9exEA> - Скарби запорожців - Легенди України.

<https://www.youtube.com/watch?v=YUY8QWX2Gc0> - Характерник - Легенди України.

<https://www.youtube.com/watch?v=mxLWZ11ZYw8> - Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» | Хортиця online.

<https://dnz151zp.pp.ua/> - Інтерактивна гра для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку «Збери козака у похід», розробник: Рябева О.О., вихователь ДНЗ № 151 «Краплинка», м. Запоріжжя. Інтерактивна гра для дітей дошкільного віку «Одягни козака», автор : Рябева О.О., вихователь ДНЗ № 151 «Краплинка», м. Запоріжжя.

<https://vseosvita.ua/library/mnemosmuzki-prikazki-ta-prisliva-pro-kozakiv> – Приказки та прислів'я «Козаки» (мнемосмужки).